

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ הסטודנט נגד האיתאללה: סטודנט למתמטיקה התייצב כנגד המנהיג העליון ומתח עליו ביקורת במהלך מפגש בטהראן.
- ✓ עיסוק מחדש בשאלת היחסים עם ארה"ב על רקע יום השנה להשתלטות על השגרירות האמריקאית בטהראן.
- ✓ החלטה עקרונית של המועצה לקביעת אינטרס המשטר: עיר הבירה תועבר מטהראן למיקום חדש בתוך כשני עשורים.
- ✓ איש דת לכל בית-ספר והפרדה בין ספרי לימוד לבנים ולבנות: ביטויים נוספים לאסלאמיזציה גוברת של מערכת החינוך.
- ✓ חופש העיתונות נוסח איראן: יומון רפורמיסטי נוסף נסגר בהוראת השלטונות.
- ✓ תמונות השבוע: הפגנות האופוזיציה הרפורמיסטית במסגרת יום השנה להשתלטות על השגרירות האמריקאית בטהראן.

הסטודנט נגד האיתאללה: סטודנט למתמטיקה התייצב כנגד המנהיג העליון ומתח עליו ביקורת במהלך מפגש בטהראן

מחמוד וחיד-ניא (Mahmoud Vahidnia), סטודנט למתמטיקה באוניברסיטה הטכנולוגית שריף בטהראן הפך השבוע לשיחת היום באיראן, לאחר שהעז להתייצב מול המנהיג העליון ולהשמיע

ביקורת חריפה על התנהלות המשטר בחודשים האחרונים במהלך מפגש, שהתקיים ביום רביעי בין איתאללה עלי ח'אמנהאי לבין סטודנטים ואנשי אקדמיה מצטיינים.

הסטודנט המצטיין, שזכה לפני כשנתיים במדליית זהב באולימפיאדת המתמטיקה הבינלאומית, ביקש את זכות הדיבור ללא תיאום מוקדם עם מארגני האירוע. לאחר שהמנהיג העליון איפשר לו לדבר, החל וחייד-ניא לשאת דברי ביקורת חריפים כנגד התנהלות המשטר.

התמונה מתוך: <http://www.youtube.com/watch?v=FyMavmZD6TU>

בראשית דבריו הלין הסטודנט על האופן שבו נבחרו מציגי השאלות למנהיג מקרב המשתתפים בכינוס. לאחר מכן הוא מתח ביקורת חריפה על התנהלותה של רשות השידור האיראנית וטען, כי היא מציגה תמונה מסולפת של האירועים באיראן ובעולם ואינה מאפשרת לאישים בעלי תפישות עולם שונות לבטא את עמדתם. מאחר שהמנהיג העליון הוא הממנה את מנהל רשות השידור, ציין וחייד-ניא, הרי שהוא האחראי לכיסוי המוטה של הרשות אלא אם כן איבד שליטה על הרשות.

בהמשך דבריו התייחס הסטודנט למגבלות המוטלות על השמעת ביקורת כנגד המנהיג העליון. הוא ציין, כי בשנים האחרונות לא נתקל בעיתונות האיראנית ולו בביקורת אחת כלפי ח'אמנהאי. ביקורת כזו אינה מתאפשרת לדבריו לא באופן פומבי ולא באמצעות "מועצת המומחים". המנהיג עלול לטעות כמו כל אדם אחר, אמר וחייד-ניא, ויש לאפשר ביקורת כנגדו ולא להפוך אותו ל"אליל", כפי שעושים אלה הסובבים אותו. הוא ציין, כי כאשר אין מאפשרים לביקורת נגד ההנהגה להיות מושמעת, מוביל הדבר לשנאה ולפילוג.

בשלב זה התבקש הסטודנט על-ידי מארגני האירוע לסיים את דבריו, אך הוא פנה לח'אמנהאי וקיבל את אישורו להמשיך ולדבר. וחייד-ניא מתח ביקורת על השימוש בכוח ובאלימות מצד כוחות ביטחון הפנים במהלך האירועים בעקבות הבחירות לנשיאות, שפגעו לדבריו באחדות בקרב העם. במהלך דברי הסטודנט נשמעו באולם קריאות עידוד ותמיכה בדבריו לצד קריאות גנאי כנגדו מצד סטודנטים, שנטלו חלק בכינוס.

לאחר שסיים את דבריו, התייחס המנהיג העליון לטענות הסטודנט. בראשית דבריו ציין המנהיג כי הוא שבע רצון מהביקורת שהושמעה על-ידי הסטודנט וכי הוא מקבל אותה בברכה. מעולם

לא התנגדתי לביקורת נגדי, אמר ח'אמנהאי, וביקורת כזו אכן מושמעת. הוא ציין, כי העובדה, שהוא זה שממנה את מנהל רשות השידור האיראנית - אין משמעותה שהוא שבע רצון מכל התוכניות המשודרות על-ידי הרשות. לדבריו, הוא אינו יכול לפקח על כל התוכניות וכי רשות השידור אכן אינה משקפת תמיד את התמונה האמיתית של המתרחש במדינה. לדברי ח'אמנהאי, ההתקדמות המשמעותית שהושגה באיראן אינה תמיד באה לידי ביטוי בשידורי הרשות ואילו היה הדבר קורה, הרי שאהבתם של הצעירים כלפי המדינה, הדת והמשטר היתה רבה יותר (אלף, 29 אוקטובר; ראה-י סבז, 31 אוקטובר).

בעקבות האירוע, שדווח גם באתר הרשמי של המנהיג העליון, דיווחו כמה אמצעי תקשורת רפורמיסטיים, כי הסטודנט נעצר על-ידי כוחות ביטחון הפנים בסיום האירוע, אך דיווח זה הוכחש מאוחר יותר על-ידי וחד-ניא עצמו (אלף, 30 אוקטובר).

עיסוק מחודש בשאלת היחסים עם ארה"ב על רקע יום השנה להשתלטות על השגרירות האמריקאית בטהראן

יום השנה להשתלטות על שגרירות ארה"ב בטהראן (4 בנובמבר, 1979) עורר גם השנה את הדין הפנימי הנמשך באיראן בנוגע לעתיד הקשרים בין איראן לבין ארה"ב.

מנהיגה העליון של איראן, עלי ח'אמנהאי, התייחס השבוע לסוגיית היחסים בין שתי המדינות ואמר, כי איראן דוחה כל דיאלוג עם ארה"ב שתוצאותיו נקבעו על-ידי מראש. בפגישה עם סטודנטים בטהראן אמר ח'אמנהאי, כי דיאלוג שתוצאותיו נקבעות מראש על-ידי ארה"ב משול ליחסים בין זאב לכבש, אותם דחה בשעתו מכונן המהפכה האסלאמית, האיתאללה ח'מיני (Ayatollah Khomeini). בשמונת החודשים האחרונים, אמר ח'אמנהאי, פעלה ארה"ב בניגוד להבטחותיו של הנשיא אובמה. אובמה דיבר רבות על הצורך לפתוח דף חדש מול איראן ולשתף עימה פעולה בפתרון בעיות העולם. איראן החליטה להמתין בציפייה לשינוי, אך זה לא התרחש. האמריקאים מדברים על הצורך במשא ומתן עם איראן, אך במקביל ממשיכים לאיים עליה במקרה של כשלון המשא ומתן. ח'אמנהאי ציין, כי כל עוד ימשיך הממשל האמריקאי בגישתו המתנשאת ובאיומיו, לא יוותר העם האיראני על עצמאותו, חירותו, זכויותיו והאינטרסים הלאומיים שלו (סוכנויות הידיעות, 3 נובמבר).

מוקדם יותר השבוע התייחס גם ראש הרשות השופטת, איתאללה צאדק לאריג'אני (Ayatollah Sadeq Larijani), לדיאלוג בין איראן לבין ארה"ב ואמר, כי ההכרעה בנוגע ליחסי איראן-ארה"ב נתונה בידי המנהיג העליון וכי זה השמיע במספר הזדמנויות את עמדתו לפיה אין מניעה עקרונית לקיים קשרים בין שתי המדינות. לאריג'אני הדגיש, עם זאת, כי המנהיג סבור, שעל ארה"ב לשנות בפועל את מדיניותה כלפי איראן אם היא אכן מעוניינת בכינון קשרים עם טהראן. הוא ציין, כי יחסיה של איראן עם מדינות אחרות מבוססים על האינטרסים הלאומיים שלה וכי יש להתקדם לקראת משא ומתן עם ארה"ב בזיהרות הראויה (פארס, 1 נובמבר).

גורמים איראנים אחרים במחנה השמרני הביעו, לעומת זאת, הסתייגות חד-משמעית מניהול מגעים עם ארה"ב ומקיום קשרים עימה. כך, למשל, התבטאו שני חברי ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ נגד כינון קשרים עם ארה"ב. בראיון ליומון השמרני ג'מהורי-אסלאמי (Jomhuri-ye Eslami) אמר השבוע ג'ואד ג'האנגירזאדה (Javad Jahangirzadeh), כי מאחר שלא חל כל שינוי באופייה האימפריאליסטי של ארה"ב, הרי שרעיון חידוש הקשרים עימה הוא בבחינת תמימות. בשלושים השנים האחרונות, אמר חבר המג'לס השמרני, ניצלה ארה"ב כל הזדמנות על מנת לפגוע באיראן. זוהי תמימות לחשוב, שבעקבות בחירתו של הנשיא אובמה על איראן לשנות את מדיניותה כלפי ארה"ב. המנהיג העליון שב והדגיש, כי ארה"ב היא האויבת מספר 1 של איראן ולפיכך כל עוד לא שינתה ארה"ב את מדיניותה האימפריאליסטית כלפי אומות העולם, ובהן איראן, ולא פיצתה את איראן על שגיאות העבר שלה, אין טעם בכינון קשרים בין שתי המדינות. גם חבר המג'לס חסין סבחאני-ניא (Hossein Sobhaninia) ציין בראיון עם ג'מהורי-אסלאמי, כי עמדותיו של הנשיא אובמה אינן משקפות כל שינוי במדיניות ארה"ב ביחס למזרח התיכון ולאיראן וכי בפועל ממשיכה ארה"ב במדיניות הסנקציות נגד איראן ובתמיכתה בקבוצות האנטי-מהפכניות הקיצוניות הפועלות נגד איראן (ג'מהורי-אסלאמי, 1 נובמבר).

במאמר מערכת, שהתפרסם בראשית השבוע בג'מהורי-אסלאמי (2 נובמבר), נכתב, כי החלטת הממשל האמריקאי בשבוע שעבר להקצות 55 מיליון דולר כ"סיוע לקורבנות הצמורה באיראן" מבטאת את המשך המדיניות האנטי-איראנית והאימפריאליסטית של הנשיא בוש. היומון קרא לכל הפלגים הפוליטיים באיראן הנאמנים למהפכה ליטול חלק בהפגנות ה-4 בנובמבר, לקרוא "מוות לאמריקה" ולפעול להכשלת המזימות האמריקאיות ולחזוק האחדות הלאומית באיראן.

גם היומון השמרני ג'אמי-ג'ים (Jam-e Jam) קרא להמשך המאבק נגד ארה"ב. במאמר מערכת, שפרסם היומון (2 נובמבר), נכתב, כי בשלושים השנים האחרונות רק הגבירה ארה"ב את מדיניות הסנקציות והאימים כלפי איראן ואת תמיכתה בגורמי אופוזיציה. ארה"ב מעולם לא הכירה בלגיטימיות של המשטר האיראני, המשיכה להתערב בענייניה הפנימיים של איראן ולסכסך בינה לבין שכנותיה. כל עוד ארה"ב לא תשנה את מדיניותה, תכיר במשטר האיראני ובזכותם של האיראנים לקבוע את גורלם בעצמם, תמשיך הסיסמה "מוות לאמריקה" להדהד בקרב האיראנים. זוהי האסטרטגיה של איראן ואף ממשלה אינה רשאית לחצות את "הקו האדום" ביחס לארה"ב.

ואילו מזכיר התאחדות הסטודנטים האסלאמית, עלי-רזא אראנינ'אד (Alireza Araninejad), אמר השבוע בכינוס של ארגוני סטודנטים אסלאמיים בטהראן, כי משא ומתן עם "השטן הגדול" מהווה פגיעה קשה בעם האיראני הרואה בארה"ב אויב מסיבות הגיוניות ואינו רואה כל תועלת בניהול משא ומתן עימה. אלה המעוניינים בניהול משא ומתן עם ארה"ב, אמר אראנינ'אד, מבקשים להכשיר בכך את הקרקע להגברת חילוקי הדעות הפנימיים באיראן ולחסל את אחדות המהפכה (פארס, 2 נובמבר).

החלטה עקרונית של המועצה לקביעת אינטרס המשטר: עיר הבירה תועבר מטהראן למיקום חדש בתוך כשני עשורים

בתום ישיבה בהשתתפות נציגי מומחים הקשורים לממשלה ולמג'לס אישרה השבוע המועצה לקביעת אינטרס המשטר תוכנית עקרונית להעברת בירת איראן מטהראן למיקום חדש עד לתום תקופת יישומה של התוכנית הרב-שנתית (2005-2025).

הצעת ההחלטה, שאושרה על-ידי המועצה, קובעת, כי העברת הבירה למיקום ראוי יותר תעשה בהתאם ליעדי התכנון העירוני ובמטרה להשפיע על חלוקה נכונה יותר של האוכלוסייה ברחבי המדינה. מיקומה החדש של עיר הבירה, שטרם נקבע, ייקבע בהתאם לשיקולים כלכליים, חברתיים, פוליטיים, תרבותיים וביטחוניים.

בשנים האחרונות שבה ועלתה במספר הזדמנויות הצעה להעביר את עיר הבירה מטהראן למיקום חלופי על רקע הבעיות החמורות מהן סובלת העיר, ובראשן: זיהום אוויר, צפיפות אוכלוסין ומשבר תחבורתי חריף ובשל היותה חשופה לרעידות אדמה לנוכח מיקומה הגיאולוגי הבעייתי. ההצעה להעביר את עיר הבירה הועלתה במחצית שנות השמונים ונידונה בשנים האחרונות גם במועצה העליונה לביטחון לאומי ובמג'לס. בעקבות רעידת האדמה, שהתרחשה בעיר באם בשנת 2003 ואשר גבתה למעלה מ-30 אלף הרוגים, התגברו הקולות להעביר את עיר הבירה מטהראן בטענה, כי רעידת אדמה חזקה, שתפגע בטהראן, עלולה להביא למאות אלפי הרוגים ולקריסתם של כ-80 אחוזים מהמבנים בעיר.

מאז המהפכה האסלאמית גדלה אוכלוסיית טהראן פי 2.5. בזמן המהפכה בשנת 1979 התגוררו בטהראן כ-5.6 מיליון תושבים ואילו בסוף שנת 2008 הגיעה אוכלוסיית העיר ללמעלה מ-13.5 מיליון איש. מחקרים שונים, שנעשו בשנים האחרונות, הצביעו על כך, שאזרחי טהראן חיים בממוצע חמש שנים פחות מיתר אזרחי איראן בשל הבעיות הסביבתיות החמורות מהן סובלת העיר, ובראשן זיהום האוויר, שנובע ברובו מרכבים. נתונה הגיאוגרפיים של טהראן מחריפים עוד יותר את מצב זיהום האוויר, שכן העיר חסומה מצפון על-ידי הרי אלברז (Alborz) הגורמים ל"לכידת האוויר" המזוהם בעיר עצמה. גם הפגיעה ב"ריאות הירוקות" של טהראן בשל פרויקטי פיתוח עירוני בעשרים השנים האחרונות תרמה להגברת הזיהום והפכו את טהראן לאחת הערים המזוהמות בעולם. בשנים האחרונות הושבתה העיר מספר פעמים לנוכח רמות זיהום חריגות. שלטונות איראן ניסו בשנים האחרונות להיאבק בזיהום האוויר באמצעות הגבלת השימוש ברכבים פרטיים, הרחבת רשת הרכבת התחתית וצמצום השימוש בדלק מאיכות ירודה, אך ניסיונות אלה עלו עד כה בתוהו.

מומחים איראנים העריכו בשנים האחרונות, שבתוך כעשור לא יהיה ניתן עוד להתגורר בעיר בשל איכות החיים הבלתי נסבלת וכי הפתרון היחיד לבעיותיה של טהראן טמון בקביעת בירתה של איראן במקום אחר, כשם שהדבר נעשה במדינות אחרות, כגון: אוסטרליה, פקיסטאן וברזיל. העברת הבירה תבלום לדעת המומחים את ההגירה הנמשכת לטהראן ותסייע בפתרון בעיותיה.

איש דת לכל בית-ספר והפרדה בין ספרי לימוד לבנים ולבנות: ביטויים נוספים לאסלאמיזציה גוברת של מערכת החינוך

סגן שר החינוך האיראני, עלי אצע'ר יזדאני (Ali Asghar Yazdani), הודיע השבוע, כי בכונת משרד החינוך ליישם בקרוב תוכנית להצבת אנשי דת באופן קבוע בבתי הספר במסגרתה יוצב לפחות איש דת אחד בכל בית ספר ברחבי המדינה כחלק מסגל ההוראה. יזדאני ציין, כי תוכנית זו נבחנת בימים אלה במשרד החינוך לקראת תחילת יישומה. לדבריו, יהיו אנשי הדת, שיוצבו בבתי הספר, אחראים, בין היתר, להוביל את התפילות בבתי הספר, לספק תשובות לשאלות ולתהיות מצד התלמידים בסוגיות הלכתיות ולקיים פעילויות תרבותיות וחינוכיות נוספות. כמו כן דווח השבוע על הצבתם של מאות תלמידי דת ותלמידות דת צעירים בבתי הספר כאחראים על ארגון טקסים דתיים באירועים מיוחדים.

היומון הרפורמיסטי אעתמאד הטיל ספק בנוגע ליישום התוכנית וציין, כי גם בשנים שעברו גובשו על-ידי משרד החינוך תוכניות דומות לשליחת אלפי אנשי דת לבתי הספר, שלא יושמו בסופו של דבר. בראיון ליומון ציין אחד המומחים, שהתראיינו לכתבה בנושא, כי ספק רב, אם יהיה ניתן לממש את התוכנית, כיוון שכבר כיום מוקצים כ-97 אחוזים מתקציב משרד החינוך לטובת משכורות. המומחה תהה, היכן יימצאו המקורות התקציביים הדרושים להעסקתם הקבועה של אנשי דת בבתי הספר הרבים ברחבי המדינה לנוכח המשבר הכלכלי החרף ממנו סובלת כבר היום מערכת החינוך האיראנית (אעתמאד, 1 נובמבר).

מקור התמונה: סוכנות הידיעות "איסנא"

בתוך כך הודיע השבוע בכיר במשרד החינוך, כי בכונת המשרד לחבר ספרי לימוד נפרדים עבור בנות בבתי הספר, כיוון שהן בעלות צרכים חינוכיים ייחודיים. הוא ציין כדוגמא את העובדה, שבנות מגיעות לגיל הבגרות שלהן כבר בגיל 9 והדבר מחייב את מערכת החינוך לספק עבורן תכנים נפרדים מאלה הנלמדים על-ידי בנים בגיל זה (ח'בר אונליין, 1 נובמבר).

תוכנית משרד החינוך להצבתם של אנשי דת באופן קבוע בבתי הספר והכוונה להפריד בין ספרי לימוד לבנים ולבנות מהוות ביטוי נוסף למגמת האסלאמיזציה בבתי הספר ובאוניברסיטאות באיראן, שהתגברה לאחרונה בהובלת השלטונות. יוזכר, כי בעקבות דבריו של

המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, שהביע דאגה לנוכח התכנים הנלמדים בפקולטות למדעי הרוח והחברה במוסדות להשכלה גבוהה באיראן, הנחתה לאחרונה המועצה העליונה של המהפכה התרבותית לבחון את תכני הלימוד באוניברסיטאות. כמו כן שבו והדגישו בכירים איראנים את הצורך לעדכן גם את ספרי הלימוד בבתי הספר על מנת להתאימם לערכי המהפכה האסלאמית.

חופש עיתונות נוסח איראן: יומון רפורמיסטי נוסף נסגר בהוראת השלטונות

ועדת הפיקוח על העיתונות במשרד ההכוונה האסלאמית שללה השבוע את רישונו של היומון הכלכלי הרפורמיסטי סרמאיה (Sarmayeh). בהודעת משרד ההכוונה האסלאמית נמסר, כי רישונו של סרמאיה נשלל בשל הפרות חוזרות ונשנות של חוק העיתונות מצד העיתון, שינוי פורמט העיתון וגודלו ללא אישור ועדת הפיקוח על העיתונות ופרסום תכנים שאינם בתחומי אחריותו של העיתון (חברה וחינוך) (סוכנויות הידיעות, 2 נובמבר). בכירים בעיתון העריכו, עם זאת, כי סגירתו נובע משיקולים פוליטיים בשל ביקורת, שנמתחה בו כנגד הנשיא אחמדינז'אד ומדיניותו.

היומון סרמאיה בעריכתו של חסין עבדה תבריזי (Hossein Abdeh Tabrizi) נחשב לאחד משני היומונים הכלכליים הבולטים באיראן והוא מזוהה עם תומכי המנהיג הרפורמיסטי, מיר-חסין מוסוי (Mir Hossein Mousavi).

שער גיליונו האחרון של סרמאיה, 2 נובמבר

ההחלטה על סגירת העיתון התקבלה יום אחד בלבד לאחר כניסתו של מחמד עלי ראמין (Mohammad Ali Ramin), יועצו לשעבר של הנשיא אחמדינז'אד לענייני עיתונות, לתפקיד סגן שר ההכוונה האסלאמית לענייני תקשורת.

בשנים האחרונות נסגרו על-ידי משרד ההכוונה האסלאמית מספר רב של עיתונים רפורמיסטיים. לפני מספר חודשים נסגר העיתון אעתמאד-י מלי (E'temad-e Melli), שהיה מזוהה עם המנהיג הרפורמיסטי, מהדי כרובי (Mehdi Karoubi). קודם לכן נסגרו גם העיתונים: כלמה סבו (Kalameh Sabz), שיצא לאור מטעם מיר-חסין מוסוי, צדאי-עדאלת (Seda-ye Edalat), פרהנג אשתי (Farhang Ashti), שרק (Sharq), הם מיהן (Ham Meyhan), כארגזאראן

(Kargozaran), "תהראן אמרוז" (Tehran Emrouz) וכך מספר כתבי עת רפורמיסטים, ובהם: שהרונד (Shahrvand), הפת (Haft) וכתב העת לנשים זנאן (Zanan).

בדו"ח, שפרסם לאחרונה הארגון הבינלאומי להגנה על חופש העיתונות, "כתבים ללא גבולות", מוקמה איראן במקום ה-172 מבין 175 מדינות.

תמונת השבוע: הפגנות האופוזיציה הרפורמיסטית במסגרת יום השנה להשתלטות על השגרירות האמריקאית בטהראן

מתוך: http://greenrevolutioniran.blogspot.com/2009/11/blog-post_4212.html